

- temporalem, & opera quæ gesserit in tempore, iudicium à deo uel in uitâ uel in mor-
 tem recipiet immutabile & æternum: quod & per Matthæum subdit dominus, di-
 164 " cens. ¶ Filius enim hominis uerturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc
 " reddet unicuique secundum opera eius. Amen dico uobis, sunt quidam de hic stantibus,
 " qui non gustabunt mortem, donec uideant filium hominis uenientem in regno suo.
 ¶ De aduentu domini uniuersali, prior particula indubie intelligit, propterea quod
 ei subiungitur, Et tunc reddet unicuique secundum opera eius: quod proculdubio fiet
 in nouissimo die. Et posteriorē particulā, Amē dico uobis, sunt quidam de hic stantibus,
 qui non gustabunt mortem, donec uideant filium hominis uenientem in regno suo:
 etiam ex consequentiā sermonis de eodem aduentu nonnulli intelligunt: quod & in
 1047. 21. Ioanne Euangelista impletum uolunt: sumpta ex alio loco coniectura, ubi apud Ioan-
 nem interroganti Petro de exitu Ioannis, respondit dominus: Sic eum uolo manere
 donec ueniam, quid ad te? ubi & si aperte non dixit, nolo ut moriatur, donec in nouis-
 simo die ueniam: intellexerunt nihilominus discipuli eum uoluisse ipsum in secundum
 aduentum suum uiuum manere: quod & multi posteriorum intellexerunt. Ad hoc etiā
 facit, quod nusquam gentium κατὰ λείψματα corporis eius, ut & cæterorum apostolo-
 rum esse feruntur. Sunt etiam & qui istam posteriorem particulam de uisione domi-
 ni in transfiguratione intelligi uolunt: sed id coactius, propterea quod dicit, donec ui-
 deant filium hominis uenientem in regno suo: iam enim primo aduentu uenerat, ut de
 alio aduentu uideri possit locutus. Primam intelligentiam in disceptatione de tri-
 duo CHRISTI secutus sum. Verum siue de nouissimo aduentu eius, siue de eo quo
 gloriose apparuit in monte sancto quispiam intelligere malit, haud admodum refra-
 gabor: quia utcumque sit, sermo domini uerissimus est: & aut iam impletus, aut uerissi-
 2. Petr. 1. me implendus. Ipse faxit, qui iam gloriosus apparuit (dicente Petro) uoce delapsa ad
 eum huiusmodi à magnifica gloria: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene com-
 placui, ipsum audite: & qui uenturus est in gloria cum angelis suis: ut sic eum audire
 in hoc mundo possimus, ut in secundo aduentu ad dexteram suam locati, audire ualea-
 mus: Venite benedicti patris mei, possidete paratum uobis regnum à constitutione
 mundi: ipsi & patri, & utriusque spiritui, laudem & gloriam, & incomprehensibilis bo-
 nitatis eius confessionem reddituri in secula seculorum. Amen.

CAPVT DECIMVM SEPTIMVM.

- 165 **H**T post dies sex assumpsit IESVS Petrum, & Iacobum, &
 Ioannem fratrem eius, & ducit illos in montem excelsum
 seorsum, & transfiguratus est ante eos. Et resplenduit faci-
 es eius sicut sol: uestimenta autem eius facta sunt alba, si-
 cut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo
 loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad IESVM: Domine, bo-
 num est nos hic esse: si uis, faciamus hic tria tabernacula: tibi unum, Moysi
 unum, & Eliæ unum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit
 eos. Et ecce uox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi
 bene complacui, ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem
 suam, & timuerunt ualde. Et accessit IESVS, & tetigit eos, dixitque eis: Sur-
 166 lum IESVM. ¶ Et descendentibus illis de monte, præcepit IESVS, dicēs:
 167 Nemini dixeritis uisionem, donec filius hominis à mortuis resurgat. ¶ Et
 interrogauerunt

15 interrogauerunt eum discipuli, dicentes: Quid ergo Scribæ dicunt, quod Eliam oporteat primum uenire? At ille respondens, ait eis: Elias quidem uenturus est, & restituet omnia. Dico autem uobis, quia Elias iam uenit, & non cognouerunt eum, sed fecerunt in eo quæcunque uoluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. ¶ Tunc intellexerunt discipuli quia de Io- 168
 20 anne Baptista dixisset eis. Et cum uenisset ad turbã, accessit ad eum homo genibus prouolutus ante eum, dicens: Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, & male patitur: nam sæpe cadit in ignem, & crebro in aquã. Et obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens autẽ IESVS, ait: O generatio incredula & peruersa, quousq; ero uobiscũ? usq; 25
 25 quo patiar uos? Afferte huc illum ad me. Et increpauit illum IESVS, & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad IESVM secretò, & dixerunt: Quare nos non potuimus eiicere illum? Dixit illis IESVS: Propter incredulitatem uestram. ¶ Amẽ quippe 169
 dico uobis, si habueritis fidẽ sicut granum sinapis, dicetis mōti huic, transi hinc, & trãsbibit: & nihil impossibile erit uobis. Hoc autem genus non eiicitur, nisi per orationẽ & ieiunium. ¶ Conuersantibus autem eis in Galilæa, 170
 30 dixit illis IESVS: Filius hominis tradendus est in manus hominum, & occident eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt uehemẽter. ¶ Et cum 171
 uenissent Capharnaum, accesserunt, qui didrachmam accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magister uester non soluit didrachmam? Ait: Etiam. Et cum intrasset in domũ, prauẽnit eum IESVS, dicẽs: Quid tibi uidetur Simõ? Reges terræ à quibus accipiunt tributum uel cẽsum, à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi IESVS: Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, uade ad mare, & mitte hamum, & eum 40
 piscem, qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore eius, inuenies statẽrem, illum sumens, da eis pro me & te.

ANNOTATIONES BREUES XXVI. CIRCA LITERAM CAP. XVII

1	Assumpsit παραλαβάνει	15	illis discipuli * αὐτοῖς	20	αὐτῶν ei cum uenisset
2	præfens ducit ἀναφέρει	16	eius At ille ὁ δὲ ἰησοῦς		ἐλθόντων αὐτῶν plurale
	furfum ducit, subducit		IESVS autem	21	genibus prouolutus γονυπετῶν αὐτοῦ
5	nix ἵψως	17	uenturus est * πρῶτον	23	genua flectens ei obtuli προσίνεγκαι
5	lux apparuerunt ὠφθησαν	17	primum, prius uenit ἦλθεν	24	peruersa, διεστραμμένη
	uisi sunt præcepit * αὐτοῖς	18	præteritum in eo	25	distorta illum,

	illud	29	transi hinc,	35	soluē
	ut subaudiatur dæmo-		* εκει		τελει
27	secretò (nium.		illuc		præsens
	καὶ ἰδιῶς	30	eijcitur,	37	tributum
	seorsum		ἐκπορευέται		τὰ τέλη
28	illum:		egreditur		plurale
	αὐτό	34	didrachmam	38	Et ille dixit.
	neutrum		τὰ διδραχμα		λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος
28	illum:		plurale		Dicit ei Petrus.
	* ὁ δὲ ἰσοῶς		& infra.	40	statèrem
	IESVS autem	35	dixerunt — ei.		σταίβρα

COMMENTARIUS IN CAPVT DECIMVM SEPTIMVM.

165

Voniam dominus pauloante locutus fuerat de gloria sua, Filius (inquit) hominis uenturus est in gloria patris sui cū angelis suis: mox suæ gloriæ specimē tribus electis apostolis, Petro, Iacobo, & Ioāni in montem excelsum seorsum abductis, demonstrauit: ut subdit Matthæus, inquiens. ¶ Et post dies sex assumpsit IESVS Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: uestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Eliās cum eo loquentes. Respondēs autē Petrus, dixit ad IESVM: Domine, bonum est nos hic esse: si uis, faciamus hic tria tabernacula: tibi unum, Moyfi unum, & Eliæ unum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obūbrauit eos. Et ecce uox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Et audiētes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerūt ualde. Et accessit IESVS, & tetigit eos, dixitq; eis: Surgite, & nolite time re. Leuantes autē oculos suos, neminem uiderunt, nisi solum IESVM. ¶ Hæc est gloriosa transformatio saluatoris. Facies euulsiit sicut sol. uestimenta eius facta sunt candida, uelut nix: siue ut hic Græce habetur, ὡς ὁ φῶς, instar lucis, hoc est candorem lucidum præ se ferentia: quod etiam ex Marco & Luca satis deprehenditur. Moyses & Elias uisi sunt cum illo colloquentes, & ijdem (iuxta Lucam) in maiestate uisi, dicebāt excelsum eius, quem completurus erat in Hierusalē. Adeò nouitate spectaculi rapti sunt discipuli, ut Petrus in hæc uerba proruperit: Domine, bonum est nos hic esse: si uis, faciamus hic tria tabernacula: figamus hic tria tentoria, tibi unum, Moyfi unum, & Eliæ unū. neq; de cibo aut potu, neq; de ulla alia necessitate quicq; cogitās: quinimmo magnifica illa uisionis gloria adeò expauefacti sunt, ut (ex Marco & Luca) cū Petrus hæc loqueretur, nesciret quid diceret: hac sua transfiguratione præmonstante domino, quanta futura sit eorum felicitas, qui gloriā eius in ueritate uidebunt: cum umbra gloriæ eius in mortali adhuc corpore sic discipulos eius extra se rapuerit. Moyses & Eliās figurabant legem & prophetas, quæ gloriā CHRISTI testificantur: & ideo cum illo apparuerunt in gloria. Adhuc loquente Petro, ecce nubes lucida obumbravit eos, Hæc est diuinæ caliginis, quam inhabitat deus, uestigium: quæ lux est inacces sibilis, quæ omnes sanctos immensitate sua obumbrat, & nimietate ac incōprehensibi lilitate claritatis suæ, cæterorum oculos hebetat, perstringit, excæcat. Sed hæc hebe tatio acutie melior, hæc perstringitio dilatatiōe capaciōr, hæc excæcatio uisione feliciōr. Nō ergo hæc in sanctis dicūt defectū, sed ex plenitudine oīa felicitate, diuinitatis excel sum, ut sit in oibus felicitas oī felicitate, quæ dici aut apphēdi possit, maior. Et uox pa tris audita est cōtestantis, CHRISTVM esse filiū suū charissimū, At discipuli maiestatē supersplendidæ

Mar. 9.
Luc. 9.

Elías, & uerus Messias uenit: ille, fuit Ioannes Baptista: iste, CHRISTVS dominus super omnia benedictus, quod nimirum aperte (ut dictum est) innuit dominus, cum subdit: Dico autem uobis, quia Elias iam uenit. Et quid est, Et non cognouerunt eum, nisi quod Iudaei non cognouerunt eum spiritu fuisse Eliam: In quo ostendit Scribas non intelligere quid dicerent, affirmantes oportere Eliam prius uenire: quia non ad spiritum, sed ad literam scripturas intelligebant. Et quid etiam, Sed fecerunt ei quaecumque uoluerunt, nisi quod ceperunt ipsum, & in uincula & carcerem coniecerunt eum, & tandem occiderunt: Quo modo CHRISTVS se passurum ab eis, praedixit: quod postea rei patefecit euentus. Quae cum dixisset, aperta est discipulis intelligentia, & intellexerunt respon-

168 >> sionem domini esse de Ioanne Baptista. Quod subdit Matthaeus, sic inquit. ¶ Tunc >> intellexerunt discipuli quia de Ioanne Baptista dixisset eis. Et cum uenisset ad turbam, >> accessit ad eum homo genibus prouolutus ante eum, dicens: Domine, miserere filio meo, >> quia lunaticus est, & male patitur. Nam saepe cadit in ignem, & crebro in aquam. Et >> obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens autem IESVS, ait: >> O generatio incredula & peruersa, quousque ero uobiscum: usquequo patiar uos? Af- >> ferte huc illum ad me. Et increpauit illud IESVS, & exiit ab eo daemonium, & curatus >> est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad IESVM secretum, & dixerunt: Qua- >> re nos non potuimus eijcere illud? Dicit illis IESVS: Propter incredulitatem uestram. ¶ Cum igitur de Elia secundum spiritum prophetarum, non secundum literam, quae oc-

>> cidit, recte intellexissent discipuli, processit dominus ad turbam. Tunc accessit ad eum >> homo quidam genua flectens ante ipsum, & gratiam pro filio suo postulans, quem >> spiritus immundus misere afflictabat, & ceu mania & furore percitum (& hoc certis >> quibusdam lunae periodis, ut bona dei creatura infamaret, quasi a luna is morbus pen- >> deret: unde & lunatici nomen accepit, cuius tamen ille in causa erat) quandoque praeci- >> pitabat in ignem, saepe in aquam: tanta est hostis nostri malignitas. Nec illum rogati >> discipuli curare potuerant. In quo tam patrem pueri, quam discipulos ipsos paruae fi- >> dei arguit dominus: & non solum patrem, sed & nationem ipsam Iudaicam, cum eam >> uocat generationem incredulam, & peruersam, distortam. Et cum dominus adijcit, >> quousque ero uobiscum: usquequo patiar uos: ostendit nihil aequae sibi male gratum esse >> atque incredulitatem: id est fidei paucitatem, defectumque: & quando quis a fide deficit, tunc >> eum incuruatum, distortumque effici. Sed & discipulos in hac increpatione comprehen- >> di, manifestat: cum ipsis interrogantibus quare non potuerint eijcere daemonium illud, >> respondit: Propter incredulitatem uestram. Ergo quod illi maxime placet, est fides, & >> recta credulitas cum plena fiducia: & qui uere credunt, eos libenter fert, & cum eis ha- >> bitat: alios autem & cum alijs nequaquam. At quares, quid est quod in codicibus la- >> tinis dicitur, Et increpauit illum IESVS: & postea, Quare non potuimus eijcere illum: >> nunquid dominus increpauit illum puerum, aut discipuli quaerunt cur non potuerunt >> eijcere puerum? Minime: sed dominus increpauit daemonium, & discipuli sciscitaban- >> tur quare non potuerant eijcere daemonium. Quo fit, ut utrobique dicendum fuerit, >> illud, non illum, sicque uertendum utrunque, *αὐτὸν καὶ αὐτὸ*, uerbum ergo id fuit interpretis >> latini. Adhuc, cum daemonia eijciuntur, increpantur non personae quae obsidentur, sed >> daemonia: ut & de puero patet, de quo hic agitur, dicente Luca: Et increpauit IESVS >> spiritum immundum, & sanauit puerum. Vnde manifestius adhuc apparet dicendum, >> Et increpauit illud IESVS, & exiit ab eo daemonium: non, Et increpauit illum. Porro >> dominus praesente turba sanauit lunaticum, ut eam fide firmaret. Increpatione domini, >> monstrauit auctoritatem pariter & potestatem. Lunaticus, quosnam alios quam incre- >> dulos signat: quos diabolus ut uult praecipites dat, & eorum animas uarie distortet, >> nunc concupiscentiarum igne adurendo, nunc aqua uitae impurioris suffocando. Mox >> transit dominus, testante Matthaeo, ad fidei potentiam discipulis aperiendam, dicens. ¶ Amen

Luc. 9.

¶ **C**Amē quippe dico uobis: Si habueritis fidē sicut granū sinapis, dicetis monti huic: 169
 transi hinc, & transibit: & nihil impossibile erit uobis. Hoc autem genus non eijcitur
 nisi per orationē & ieiuniū. **¶** Fides quam dominus requirebat, erat fides in ipsum, si
 des in solum deum: quādoquidem ipse deus erat, qui nihil non poterat: alioqui fides
 alia, superstitio esse potest: in **CHRISTVM** autem non potest, sed sit sincera oportet,
 & efficax, ut granum sinapis, quod adeo sincerum & efficax est, ut cum sit inter olerū
 grana quantitate minimum, est tamen uirtute potentissimum, ramorum magnitudi-
 ne amplissimum, & foeturā numerositate copiosissimum, sincera est fides, quam Iacob. 1.
 bus sine hæsitatiōe, sed cum plenissima fiducia esse uult, & quam dat deus: & adeo ef-
 ficax, ut à deo, cui fidit, obtineat effectum: & eum quidem admirabilem, stupendū, &
 planē supra naturā. Virtus enim fidei uis est diuina inoperans: quæ sic uiuæ fidei im-
 manet, ut lux in uisione, ut ignis in ferro cādente: ut enim ignis in ferro cādente, sic in
 illa fide inoperatur deus, fides, ferrum: deus, ignis inoperans. Et ideo huiusmodi fidē
 habenti nihil est impossibile: quādoquidem deo impossibile est nihil. Quare si quis ea
 fide dicat monti ut transeat, trāsibit. Per mōtem illum dæmoniū eiectum intelligo, sic
 à domino nuncupatum ob ipsius mouendi, extrudendiq; difficultatem. Cui si ea fide
 præcepissent discipuli ut transisset, transisset indubie. Quod alioqui secūdam quod à
 deo hominibus ordinatū erat, non eijciebat nisi oratione & ieiunio. Habebant enim
 Hebræi ex ueteri lege quasdam obseruatiōes eijciendorum spirituum, quibus etiam
 (ut memoria proditum est) ad tempora usq; Adriani utebantur. In noua autem lege
 noua fuit ordinatio, ut in fide **IESV** omnes potenter eijcerentur. Quanquam etiam
 de materiali monte dictum domini intelligi posse non negem, dicente Paulo ad **Co-** 1. Corin. 13.
rinthios: Et si habuero omnem fidem, ita ut mōtes transferam. Quid enim nisi mon-
 tes hic intelligit materiales? Insuper & id fide factum legi in quadam historia Tartaro-
 rum, in qua sic habetur: Iuxta Baldacem, mons uirtute diuina translatus est oratio-
 ne cuiusdam sancti uiri, cum improperarent Tartari Christianis id euāgelij: Si habue-
 ritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, trāsī hinc, & transibit: & nihil im-
 possibile erit uobis. Sed & Eusebius historiæ ecclesiasticæ libro septimo, simile factū
 fide cuiusdam sancti uiri Gregorij Asiatici narrat. Ille (inquit) fide plenus pernoctasse
 in oratione dicitur, & dominum **IESVM** promissionis suæ admonuisse fidenter, qua
 dicit: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, tollere, & mittere
 in mare: & fiet utique. cumq; hoc fide plena ac deuotiōe deposceret, ad lucem cōeun-
 tibus populis inuenta est rupes importuna secessisse tantum, quantum spacij ad con-
 dendam quærebatur ecclesiam. Hæc ibi Eusebius. At cum de fide sic instruxisset di-
 scipulos, & esset in Galilæa antequam ascenderet in Hierusalem, passurus innouauit
 eis passionis suæ memoriā. Quod hoc modo testatur Matthæus, dicens. **¶** Cōuer- 170
 santibus autem eis in Galilæa, dixit illis **IESVS:** Filius hominis tradēdus est in manus
 hominum, & occident eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt uehementer.
¶ Quod contristati sunt uehementer discipuli, argumentum erat magni & immodi-
 ci erga dominum amoris. At dominus adijciebat, tertia die resurget, ut adauge-
 ret eis fidem, & ex fidei certitudine reciperent cōsolationem. Verum prædictio illa mor-
 tis magis eos affligebat, quàm resurrectionis spes consolaretur, cuius oppositum
 esse debebat, cum prius audissent dominum dicentem Petro: Non sapis ea quæ dei
 sunt, sed quæ hominū, cum Petrus nollet eum mori. Quod si etiam transitus & igno-
 minia mortis trium dierum eos mœrore afficere potuit: multo magis gloriosissima re-
 surrectio, non temporalis, sed æterna debuit cōsolari. si trinocinium tristitiam inuexit,
 multo magis sempiterna dies oblectare debuit. sed in ipsis adhuc quadātenus p̄uale-
 bat caro, nec plenissime dominabat̄ spiritus. His dictis, dominus uenit Capharnaū se-
 cus mare, qd̄ dicitur Tiberiadis, ubi & soluit didrachmū; ut prodit Matthæus, dicēs.

Iacob. 1.

1. Corin. 13.

170

Matth. 6.

¶ Et cum uenissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magister uester non soluit didrachma? Ait: Etiam. Et cum intrasset in domum, praeuenit eum IESVS, dicens: Quid tibi uidetur Simon? Reges terrae à quibus accipiunt tributum, uel censum: à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi IESVS: Ergo liberi sunt filij. Ut autem non scandalizemus eos, uade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore eius, inuenies statèrem: illum sumens, da eis pro me & te. ¶ Qui exigebant didrachma, telonia erant, quos & publicanos & tributorum exactores nuncupamus. Didrachmum uero appellabatur nummus, duas argenti drachmas continens, qui à singulis exigebatur nomine Caesaris. Exactores itaque illi sciscitabantur à Petro: Magister uester soluit ne didrachma? quod perinde pollet ac si dicat: debet ne, aut uult ne magister uester soluere didrachma? tanquam multa pro domino & discipulis eius, non unum requirerent didrachmum. Quibus Petrus nondum interrogato domino, respondit sic, quasi uoluntatem domini sui cognosceret. Qui nihilominus didrachma soluit: sed non ut illi arbitrabatur, pro se & omnibus discipulis suis: sed duntaxat pro se & Petro. Dominus autem qui omnia sciebat, sicut Petrus praeuenerat eum respondendo, sic praeuenit Petrum interrogando: An reges terrae acciperent tributum, aut censum à filiis, an ab alienis? Cui Petrus respondit, Ab alienis. Mox probè conclusit dominus, Ergo filij, liberi sunt. Ex quo satis intelligebat ipsū neque pro se, neque pro discipulis, qui erant familiares eius, debere tributum. Sed nonne CHRISTVS, filius erat regis terreni? Quidni? Cur toties alioqui filius Dauid, insigniori etiā quam Salomon, nūcupatione appellaretur? Falsò ergo responderat Petrus, Etiam, si intelligebat, soluit ne magister uester, debet ne soluere? quia ex sententia saluatoris non debebat. Adde quod dominus non solum erat filius Dauid, sed etiam regis aeterni: & ipse quoque rex regum & dominus dominantium, quare multo minus ipse & familiares eius pendere debebant tributum, quam filij regum. Dedit igitur, non ut solueret debitum, sed ut aliorum tolleret scandalum: nobis relinquens exemplum, ut cum facere, aut non facere quippiam non sit malum, si alterum ingeneret alijs scandalum, id omnino uitandum esse. Cum ergo dominus uoluit dare tributum: id nos docere uoluit, nullum alijs dandum esse scandalum. Ergo cum Petrus telonis interrogantibus, Non soluit magister uester didrachma? respondit, Etiam: si intelligebat eos interrogare uelle, uult ne magister uester soluere didrachma, uerè respondit. at cum definire de aliena uoluntate antequam sciatur, sit praesumere, si nondum sciuit uoluntatem domini, in sua responsione praesumpsit. Atqui tum primum dominus suam uoluntatem aperire uidetur, cum ait: Vade ad mare, & mitte hamum: & eum piscem qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore eius inuenies statèrem, illum sumens, da eis pro me & te. Petrus pecuniā pro tributo pendendo quaerens, it ad mare, sed non intrat nauem: non mittit retia, sed hamum, aperit os piscis, inuenit statèrem, qui nummus est tantidem ualens atque duo didrachma, qui & idem tetradrachmum dicitur. Mittitur ad mare, quia pecuniā, uectigalia, census, tributa, & id genus alia, sunt huius mundi. Non intrat nauem, quia illa non spectat ad ecclesiam. Non mittit retia, quia retibus ecclesiae capiuntur homines: non quidem ut intereant, sed ut uiuant, non pecuniā. Quod hamus mittitur, aucupium designat. Quid piscis & os eius apertum, nisi auaritiā barathrum, pecuniam mundi deglutiens: quam si quis habeat, etsi procul sit ab auaritia, retinere tamen non debet, sed ea protinus uti, ne sit, non modo alijs scandalo, sed & sibi ipsi. Faciat ergo nos dominus IESVS CHRISTVS ita uiuere, ut uerè liberi simus, & nulli tributum debeamus: omnia tamen propter ipsum libenter relinquamus, ne alijs unquam simus scandalo, aut nostra occasione peccent: sed nobiscum uerè filij coelestis patris, dent eidem per CHRISTVM dominum in spiritu sancto omnem laudem, gloriam & honorem in secula seculorum. Amen.